

Folketingets Kulturdvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren

Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kum@kum.dk
Web : www.kum.dk

20. september 2013

Folketingets Kulturdvalg har den 3. september 2013, stillet mig følgende spørgsmål, nr. 176 (Alm. del), som jeg hermed skal besvare.

Spørgsmål:

Vil ministeren redegøre for, hvilken dialog der gennem de seneste 20 år har været mellem Kulturarvsstyrelsen, Kulturministeriet og Ærø Museum om fremtidig driftsstøtte, herunder om det statslige engagement til Søbygaard på Ærø som forlængelse af renoveringen af Søbygaard?

Svar:

Jeg forstår spørgsmålet således, at udvalget ønsker en redegørelse for statens dialog om – og engagement i – Søbygaard gennem de seneste 20 år. Hvad angår Ærø Museums virksomhed (herunder på Søbygaard) skal jeg desuden henvise til min besvarelse af KUU spm. 177.

Jeg kan oplyse, at der ikke er ydet statslig driftsstøtte til Søbygaard på Ærø. Der er derimod ydet statslige tilskud til restaurering af bygningsanlægget.

Staten har ifølge Kulturstyrelsen – gennem skiftende fredningsmyndigheder (Statens Bygningsfredningsfond, Skov- & Naturstyrelsen, Kulturarvsstyrelsen/Kulturstyrelsen) – været i dialog med de skiftende ejere af Søbygaard siden den første fredning af dele af anlægget i 1978. En udvidet fredning fandt sted i 1994.

Kulturstyrelsen har oplyst følgende om de statslige tilskud til restaurering af Søbygaard:

“Staten har siden 1978 løbende ydet omfattende støtte til restaurering af forskellige dele af anlægget, herunder hovedbygning, stensætning og bro omkring voldgrav, de enkelte fløje (øst-, vest- og nordfløj) i det trelængede ladegårdsanlæg, forvalterbolig mv. Senest har Kulturstyrelsen i juni 2013 eftergivet den nuværende ejers (Den Selvejende Institution Søbygaard) gæld til styrelsen (et lån fra Statens Bygningsfredningsfond på 0,5 mio. kr. som blev givet til medfinansiering af købet af Søbygaard i 1992). Samlet set

er der gennem tiden ydet statsligt tilskud i størrelsesordenen ca. 15 mio. kr. til konkrete restaureringsarbejder. Hertil kommer, at der også fra private fonde og fra Ærø Kommune er ydet væsentlige tilskud til restaurering af det samlede anlæg.

Søbygaard er et anlæg med høj fredningsværdi, hvorfor staten også igennem længere tid har været aktivt involveret i fredning, ejerskifte, restaurering mv. Anlægget var på tidspunktet for den første fredning i 1978 i privateje. På trods af omfattende tilskud til restaurering, havde den daværende ejer ikke midler til vedligehold og dermed at forhindre anlæggets forfald. Fra fredningsmyndighedens side ønskede man ikke at ekspropriere anlægget. Man anbefalede – og tog initiativet til – at anlægget blev erhvervet i fri handel af en selvejende institution. Den Selvejende Institution Søbygaard (den nuværende ejer) blev etableret i 1991, og købet af anlægget i 1992 blev finansieret dels af Ærøskøbing Kommune med 250.000 kr. og dels ved et lån fra Statens Bygningsfredningsfond på 500.000 kr. Den selvejende institution, hvis formål er “at søge Søbygaard og omliggende arealer bevaret, fredet og restaureret til gavn for almenheden og til gavn for historisk og arkæologisk forskning” har gennemført et omfattende restaureringsprojekt af det samlede anlæg. En helhedsplan fra august 2008 beskriver dette arbejde. Efter det oplyste udestår fortsat visse restaureringsprojekter og forbedringstiltag, der skønsmæssigt beløber sig til ca. 50 mio. kr.”

Kulturstyrelsen har oplyst følgende om muligheden for et statsligt driftstilskud til Søbygaard eller statens køb af anlægget:

“Spørgsmålet om statslig driftsstøtte til Søbygaard og statens mulighed for at overtage anlægget eller vedligeholdelsesforpligtelsen har været rejst fra Den selvejende Institution Søbygaard og fra Ærø Kommune.

Ifølge bygningsfredningslovens § 16 stk. 3 kan Kulturstyrelsen til løsning af særlige frednings- og bevaringsopgaver købe, forvalte, istandsætte og afhænde fast ejendom. Styrelsen køber f.eks. ejendomme, som har vist sig at være umulige at redde på anden vis, restaurerer dem og sælger dem igen, når de er istandsat. Styrelsen har ikke mulighed for at overtage et færdigrestaureret bygningsanlæg eller stå for den løbende drift og vedligeholdelse. I bemærkningerne til bygningsfredningslovens revision i 1979 står, at der undtagelsesvis kan ydes støtte til drift. Den mulighed er hidtil kun anvendt én gang i forbindelse med orkanen i 1999. Der er således ikke præcedens for at yde driftstilskud til fredede anlæg.

Det er Kulturstyrelsens vurdering, at Søbygaard ikke lever op til kriterierne for styrelsens køb af ejendomme, da mulighederne for at redde anlægget på anden vis ikke er udtømt. Det er endvidere styrelsens indtryk, at Ærø Kommune og befolkningen på Ærø har interesse i, at Søbygaard forbliver et sted til gavn for almenheden, hvilket ikke kan garanteres ved et salg til private.

Søbygaard har siden 2004 været brugt som ramme om museumsaktiviteter, koncerter, udstillinger mv. Hovedaktørerne omkring Søbygaard er:

- Den Selvejende Institution Søbygaard, som ejer det samlede anlæg og har ansvaret for anlæggets fortsatte restaurering.
- Ærø Museum, der forestår den daglige drift og ledelse af Søbygaard og har ansvaret for vedligeholdelse af det samlede anlæg (bygninger og udenomsarealer).
- Ærø Kommune, der medvirker til at skabe rammebetingelser for udvikling af aktiviteter på Søbygaard gennem årlige, øremærkede driftstilskud til hhv. Den Selvejende Institution Søbygaard og Ærø Museum.
- Søbygaards Venner, der bidrager med kulturelle arrangementer, understøtter andre aktiviteter på stedet, og som også bidrager til driften.

Der er indgået en formel aftale mellem parterne om forvaltningen af Søbygaard, som Ærø Museum dog har opsagt fra årsskiftet 2013/2014, jf. KUU spm 177.

I 2010 gennemførte Dansk Bygningsarv en analyse af den fremtidige organisering af Søbygaard, og på den baggrund blev der udviklet en forretningsplan for 2013-17 for driften af stedet. En række forudsætninger for forretningsplanens realisering, herunder et sammenhængende driftsbudget, er endnu ikke opfyldt.

Driften af Søbygaard er i dag baseret på et tilskud på 400.000 kr. fra Ærø Kommune, indtægter fra entré og butik samt indtægter fra udlejning af lokaler, forpagtning af jord og café mv. De samlede indtægter udgør ca. 1,3 mio. kr. årligt. I ovennævnte forretningsplan er de samlede udgifter opgjort til ca. 2,7 mio. kr. årligt, heraf ca. 0,6 mio. kr. årligt til vedligehold af anlægget. Forretningsplanens realisering forudsætter således, at der tilføres en årlig driftsindtægt på ca. 1,4 mio. kr. Denne forventes delvist finansieret ved øget besøgstal, entrépris, kiosksalg. Der foreligger ingen plan for den resterende finansiering.”

Jeg henviser i øvrigt til mit svar på KUU spm. 177.

Marianne Jelved